

Fallout

1. Talmud, Yoma 86a

מי שקורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ואין משאו ומתנו באמונה ואין דבורו בנחת עם הבריות מה הבריות אומרות עליו "אוי לו לפלוני שלמד תורה אוי לו לאביו שלמדו תורה אוי לו לרבו שלמדו תורה, פלוני שלמד תורה ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכוערין דרכיו!" ועליו הכתוב אומר "באמר להם עם ד' אלה ומארצו יצאו".

2. Talmud, Yoma 86a, and Rambam, Hilchot Teshuvah 1:4

מי שיש חילול ד' בידו אין לו כח בתשובה לתלות ולא ביום הכפורים לכפר ולא ביסורין למרק, אלא כולן תולין ומיתה ממרקת שנאמר "ונגלה באזני ד' צבקות אם יכפר העון הזה לכם עד תמותון..."

3. Rabbi Yosef Karo, Beit Yosef Yoreh Deah 154

[בדק הבית] כתב בארחות חיים (סי' כא הל' ע"ז אות ד ד"ה כתב) בשם הרשב"א בתשובה (ח"א סי' קכ) רופא ישראל מותר לעשות רפואה לנכרית כדי שתתעבר משום איבה כמו שמותר למיילדת וכן העיד על הרמב"ן ז"ל שעשה הוא עצמו כן עכ"ל ואני מצאתי כתוב שכתב לו ה"ר יונה על מעשה זה תבא עליך ברכה שאתה מרבה זרעו של עמלק [עד כאן]:

4. Rabbi Yitzchak Zylbershtein, Shiurei Torah l'Rofim IV #289

אמנם המחבלים האומרים "לכו ונכחידם מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד" (תהילים פג:ה), ועליהם התפלל דוד המלך לאמר, "אלקים אל דמי לך, אל תחרש ואל תשקוט וכו' היו דומן לאדמה", לאויבים מעין אלו, ספק גדול אם יש מקום מהדין להגיש להם עזרה. אולם, מאחר וקיים חשש שישבו כך לישראל השבוים בידם, ודאי שחייבים לעשות דברים המועילים בלבד ואין להתחשב ברגש. וידוע הדבר שלפני דורות ניתנה רשות ליהודים מאומות העולם להקריב קרבן פסח במקום המקדש. כשהובאו הדברים לפני גדולי ישראל, דנו בשאלות ההלכתיות הקשורות בהקרבת קרבן פסח בזמן הזה... ומספרים שהגאון בעל 'בית הלוי' אמר: יכול אני למצוא פתרון לכל הבעיות הנ"ל ולהתיר את הקרבת הפסח, אולם אינני יכול למצוא היתר לדם של יהודי אחד שישפך ע"י המוסלמים עקב קרבן הפסח...!... על אחת כמה וכמה שעלינו לכבוש את רגשותינו, ולא לגרום לאיבת האומות על ישראל.

5. Rabbi Yisrael Meir Kagan, Mishneh Berurah 330:8

...דאפילו אם נימא דמותר לחלל שבת באיסור דרבנן משום איבה בין העו"ג [אף דג"ז אינו ברור עיין בפמ"ג] איסור דאורייתא בודאי אסור לכו"ע...

6. Rabbi Moshe Feinstein, Igrot Moshe Yoreh Deah 1:184

הנכון לע"ד בזה דאיבה מעכו"ם שאמרו חכמים לנו לחוש יש בזה שני דברים (א) שיש איבה כזו שירצה העכו"ם בשביל זה שעשה הישראל לנקום מהישראל (ב) דגם בלא זה, ואף שלא עשה לו הישראל דבר שירצה לנקום בשביל זה, אבל אם נעשה לו שונאו... אבל ממילא יש חלוק לדינא דמצד שנעשה שונאו כדבר הב' אף שזה עושה שיהרגהו כשיזדמן לו בקל וגם ישתדל שיזדמן לו כפי האפשר לו בקלות, אף שהוא מדה שהיה שייך לחלל שבת ע"ז, מ"מ אסור לעבור איסור דאורייתא, דהוא רק כניתוסף עוד מזיק בעולם שצריך לזוהר ממנו.

Medical Halachah

7. Rabbi Yosef Karo, Shulchan Aruch Orach Chaim 328:10

כל חולי שהרופאים אומרים שהוא סכנה... מחללין עליו את השבת...

8. *Plans for 'life-and-death' ICU triage decisions not finalized, Ont. health minister says*, CTV, April 7, 2021

<https://toronto.ctvnews.ca/plans-for-life-and-death-icu-triage-decisions-not-finalized-ont-health-minister-says-1.5378448>

There were 501 patients with COVID-19 in ICUs across the province as of Tuesday, the highest its ever been, according to Critical Care Services Ontario... At the moment, patients are being transferred from ICUs that are already over capacity to far-flung destinations across the province. The Ontario Hospital Association said 88 ICU patient transfers were planned for this week in an effort to provide critical care to those who needs it.

9. *Ontario married teachers, parents of 7, share story about battling COVID-19*, Global News, April 7, 2021

<https://globalnews.ca/news/7743988/ontario-teachers-test-positive-covid/>

"We never would have thought that this would hit us like this. Young, healthy people ... in twenty four hours it just came out of nowhere," she said. Two of the children also lost their sense of smell and taste.

Pediatric infectious disease specialist Dr. Anna Banerji said the —'s story is one example of many others she has been hearing and dealing with lately. "There's someone in the school who brings it back to the family. Maybe the child has symptoms or not, but then everyone else in the family gets sick," she said.

With varying views from medical professionals about the safety of schools during the third wave of the pandemic, Banerji acknowledged, it is tough for families to weigh the risks for their children. "I am someone who has been advocating the schools being open for the longest time, and I've always said with the caveat that they have to be safe, that we need to have physical distancing and we need to have the masking, I've been saying that all along, but things have changed," she said.

Banerji pointed to the variants of concern as being more dangerous for children in schools. "We have the new variant and kids are getting sicker ... they used to have the inflammatory syndrome but now you see kids ending up in the ICU and it's not an insignificant number of kids in the States that have died from it ... it's not so innocent as we were saying before," added Banerji.

10. Talmud, Nedarim 80b-81a

מעייין של בני העיר, חייהן וחיי אחרים חייהן קודמין לחיי אחרים. בהמתם [ובהמת אחרים בהמתם] קודמת לבהמת אחרים. כביסתן וכביסת אחרים כביסתן קודמת לכביסת אחרים. חיי אחרים וכביסתן חיי אחרים קודמין לכביסתן. רבי יוסי אומר כביסתן קודמת לחיי אחרים. השתא כביסה אמר רבי יוסי יש בה צער, גוף כולו לא כל שכן? אמרי, אין. כביסה אלימא לר' יוסי, דאמר שמואל האי ערבוביתא דרישא מתיא לידי עורא, ערבוביתא דמאני מתיא לידי שעמומיתא, ערבוביתא דגופא מתיא לידי שיחני וכיבי.

11. Talmud, Bava Kama 85a

בי ר' ישמעאל אומר +שמות כ"א+ ורפא ירפא מכאן שניתן רשות לרופא לרפאות

12. Ramban, Torat ha'Adam, Shaar haMeichush, Inyan haSakkanah

בפרק החובל (פ"ה ב') תנא דבי ר' ישמעאל ורפא ירפא מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות. פי' שמא יאמר הרופא מה לי בצער הזה שמא אטעה ונמצאתי הורג נפשות בשוגג לפיכך נתנה לו תורה רשות לרפאות.

13. Mishnah Yoma 8:5 (82a)

חולה מאכילין אותו על פי בקיאיין, ואם אין שם בקיאיין מאכילין אותו על פי עצמו עד שיאמר די.

14. Ramban, Torat ha'Adam, Shaar haMeichush, Inyan haSakkanah

ואיכא מאן דאמר מדקתני "ע"פ בקיאיין" ש"מ יחיד מומחה ומוחזק בבקיאות, ורופאים שאינם חכמים ומומחין כל כך [נגדו], שהולכים אחר בקיאות. ואינו נראה, שלא שמענו בסנהדרין שנלך אחר רוב חכמה אלא אחר רוב מנין... אבל הכא שומעין לחכם, והשני אינו ראוי להיות נשאל בפני מי שגדול ממנו בחכמה ובטל הוא. מיהו אחד במקום שנים, כיון שכולן רופאים ויודעים במלאכה זו אין דבריו של יחיד במקום שנים, מ"מ במופלג מהם בחכמה חוששין לדבריו להחמיר אפילו במקום רבים, אבל להקל כדין היחיד.

15. Rabbi Yosef Karo, Shulchan Aruch Yoreh Deah 336:1

לא יתעסק ברפואה אא"כ הוא בקי, ולא יהא שם גדול ממנו, שאם לא כן, הרי זה שופך דמים.

16. Rabbi Chaim Yosef David Azulai, Shiyurei Berachah to Birkei Yosef, Orach Chaim 328:1

והיום שאין שום אדם יכול לרפאות כי אם ברשות חכמיהם, סתם כל עוסק ברפואה נקרא מומחה. מהרי"ל ואל"י.

17. Rabbi Yaakov Reischer, Responsa Shevut Yaakov 3:75

בנדון זה, כיון שודאי ימות מניחין הודאי ותופסין הספק, אולי יתרפא. ומ"מ אין לעשות הרופא כפשוטו כן, רק צריך להיות מתון מאוד בדבר לפקח עם רופאין מומחין שבעיר ע"פ רוב דיעות, דהיינו רובא דמינכר שהוא כפל, לפי שיש לחוש לקלי דעת. ע"כ יעשה ע"פ רוב דיעות הרופאים והסכמת החכם שבעיר

דינא דמלכותא דינא

18. Rabbi Moshe Isserles (16th century Poland), Shulchan Aruch Choshen Mishpat 369:8

י"א דלא אמרינן דינא דמלכותא דינא אלא במסים ומכסים התלויים בקרקע, כי המלך גוזר שלא ידורו בארצו כי אם בדרך זה, אבל בשאר דברים, לא (הרא"ש פ' ד' נדרים בשם הר"מ ומרדכי פרק הגזול בתרא). ויש חולקין וסבירא להו דאמרינן בכל דבר דינא דמלכותא דינא (מרדכי שם בשם התוס' ות"ה סי' ש"ט),

19. Rabbi Asher Weiss, Minchat Asher II 121:4:3

אך הרמ"א כתב דהעיקר להלכה דבכל דבר אמרינן דדמ"ד.

20. Rabbi Moshe Feinstein, Igrot Moshe Choshen Mishpat 2:30

הנה בדבר שאלתו על מה ששמע שבישיבות מתירין להתלמידים לגנוב את התשובות להשאלות במבחני הסיום שעושה המדינה (רידזענס) כדי להונות ולקבל את התעודות שגמרו בטוב, הנה דבר זה אסור לא רק מדינא דמלכותא אלא מדין התורה, ואין זה רק גניבת דעת...

21. Rabbi Eliezer Waldenberg, Tzitz Eliezer 15:40:6-7

עפ"י האמור, ברור ופשוט הדבר כי הממשלה אשר בריאות הציבור צריך ומחויב להיות בראש דאגותיה, מחובתה גם היא להקציב תקציבים כספיים כדי לעזור למניעת ההתפתחות של מחלה זו היא קוצר-ראיה בהגשת טיפול דרוש באמצעות צוות רופאים מומחים...

22. DiPoce and Buchbinder, *Preventive Medicine*, Journal of Halachah and Contemporary Society 42 (2001), pg. 99
Rav Shachter also asserted that where vaccines are mandated by the state, such as in the case of immunizations before entering school, one would be obligated to be immunized based on the concept of *Dina d'Malchuta Dina* [the law of the land is the law].

23. Rabbi Asher Weiss, Minchat Asher II 121:5

נסתפקתי אם יש דין דינא דמלכותא דינא גם בחוקים ותקנות שלתועלת הציבור תוקנו, אך אינם בדיני ממונות, כגון חוקי התעבורה ושאר עניני הבטיחות.

ונשאלתי בזה ע"י מוסד חינוכי בארצות הברית שם יש חוק שמחייב כל מוסד חינוכי להתקין מערכת אוטומטית של כיבוי אש, מחשש סכנת חיי הילדים כיון שרוב הבניינים שם עשויים עץ, האם חוק זה מחייב כדין תורה מצד דדמ"ד. וכך יש להסתפק גם לגבי חוקי התעבורה והתברואה. ודוגמא נוספת לשאלה זו במדינות מסוימות שבשעת התפרצות מחלות מסוימות החוק מחייב קבוצות סיכון להתחסן, האם חוק זה מחייב מכח הלכה זו.

והנה מקורות הגמ' בהלכה זו עוסקים כולם בדיני ממונות, אך זיל בתר טעמא, ולפי המבואר לעיל נראה לכאורה דגם באלה אמרינן דדמ"ד דהלא מחובת המלך לתקן תקנות לרווחת הציבור לא רק בעניני הממון אלא בכל דבר שהוא לצרכי הציבור החיוניים, וכיון שנתברר דכל יסוד הלכה זו מעצם דין המלכות והשררה הוא נראה לכאורה דדין זה מחייב גם לנהוג לפי חוקי המלכות גם בעניינים הנ"ל. ועיין בשו"ת אגרות משה חו"מ ח"ב סימן ל' שכתב דאסור לתלמידים להעתיק במבחנים של הממשלה משום דינא דמלכותא מלבד איסור גניבת דעת ואיסור גניבה אם יתקבל לעבודה על סמך תעודות שקריות, הרי דנקט דיש איסור מצד דדמ"ד אף במה שאין בו הפסד ממון.

24. Rabbi Moshe Isserles, Yoreh Deah 228:21

לעשות שלום בין איש לאשתו, או משום צרכי רבים, מקרי דבר מצוה להתיר בשבילם נדר שהודר על דעת רבים. וכן לצורך פרנסתו.

25. Rabbi Yechiel Michel Epstein, Aruch haShulchan Orach Chaim 90:20

ופשיטא שלא ישכים אדם לילך בדרך לדבר הרשות מעיר שיש שם בהכ"נ ואפילו ילך קודם אור הבוקר וזה שאין אנו נזהרין בזה משום שאנו הולכין בדרך לפרנסתנו ונחשב זה לדבר מצוה שהרי מצוה לפרנס אשתו וזרעו דאשתו חובה לפרנסה ובניו ובנותיו...

26. Rabbi Abraham Isaac Kook, Igrot Raayah 1 pg. 224 (#176)

ישים נא כבודו אל לבו, כי כל חק ומשפט שבעולם לא ימלא לעולם את כל הדרישות של כל הפרטים. חקי דת ודין, כמו חקי הטבע, הנם כוללים, וזאת היא תהלתם ועוזם. החמה תצא בגבורתה, ואם תקפח לפעמים על ראש איזה נפש חיה, בהמה או איש, לא תחדל בשביל כך את אורה וחומה הטוב לכל...

27. Sefer haChinuch, Mitzvah 71

משרשי המצוה, לפי שאי אפשר לישב בני אדם מבלי שיעשו אחד מביניהם ראש על האחרים לעשות מצותו ולקיים גזרותיו, מפני שדעות בני אדם חלוקין זה מזה ולא יסכימו כולם לעולם לדעת אחת לעשות דבר מכל הדברים, ומתוך כך יצא מביניהם הביטול והאסיפה בפעולות, ועל כן צריכין לקבל דעת אחד מהם אם טוב ואם רע... וכל זה טוב מן המחלוקת שגורם ביטול גמור.

The bigger picture

28. *Doctors say he's dead. Jewish laws say he's alive. Can a hospital turn off life support?* CBC, 2/15/18

<https://www.cbc.ca/news/canada/toronto/shalom-ouanounou-arguments-1.4536864>

Aliza Karoly, a lawyer who has been working pro bono to help the — family and their rabbi navigate the legal process, says the case has caught the attention of the Orthodox community.

"It's very important to us," she said. "We don't want to be caught in a situation in which the hospital doesn't consider what we want."

Karoly said Orthodox Jews filled the courtroom while arguments were being made earlier this week, including high school students who were bussed in for the occasion.

"You have to face the fact that it affects every single one of us in that courtroom," she said.

29. Letter of dozens of Toronto Community Rabbonim to the Canadian Senate, 1/25/21

Dear Senator,

As community rabbis, we write on behalf of ourselves and our Jewish communities to express our very grave concerns about Bill C-7 and the expansion of "medical assistance in dying" (MAiD). One of Judaism's fundamental precepts is the value of human life. Indeed the current COVID-19 pandemic has shown us the great lengths that the Government of Canada and the entire world has gone to protect the most vulnerable amongst us. Yet, Bill C-7 endangers the lives of some of these very same vulnerable Canadians.

As rabbis, we have heard of tragic situations where the ill or aged are unduly pressured to end their lives. We hear from physicians about pressures they are facing to end the lives of their patients against their deeply held beliefs. And we hear from people who have mental or physical illnesses who would be best served by a health system that allocated resources to help support them live, rather than facilitate their death. As rabbis one of our main functions is counseling congregants some of whom are suffering from either physical or mental illness. As front line workers in this regard, we see firsthand how these vulnerable people may want to end their lives when they are at their lowest, but after counseling, many rebound to live happy and meaningful lives. The lives of these Canadians have value and we ask the Government of Canada to protect them...

Sincerely,

Rabbi Yoel Adler	Rabbi Rafi Lipner	Rabbi Messod Azoulay
Rabbi Moshe M Lowy	Rabbi Avrohom Bartfeld	Rabbi Uri Mayerfeld
Rabbi Yisroel Bollag	Rabbi Yossi Michalowitz	Rabbi Eliezer Breitowitz
Rabbi Yirmiya Milevsky	Rabbi Chanoch Ehrentreau	Rabbi Shlomo E Miller
Rabbi Yacov Felder	Rabbi Yisroel Y Muller	Rabbi Shea Fuhrer
Rabbi Yehuda Oppenheimer	Rabbi Seth Grauer	Rabbi Yoseph Oziel
Rabbi Binyomin Greenbaum	Rabbi Avraham Plotkin	Rabbi Yechezkel Grysman
Rabbi Avram Rothman	Rabbi Ovadya Haboucha	Rabbi Mordechai Scheiner
Rabbi David Kadoch	Rabbi Dovid Schochet	Rabbi Mordechai Kanner
Rabbi Zev Spitz	Rabbi Yossel Kanofsky	Rabbi Chaim Strauchler
Rabbi Mendel Kaplan	Rabbi Tzvi Sytner	Rabbi Uri Kaufman
Rabbi Mordechai Torczyner	Rabbi Yaakov Kaufman	Rabbi Asher Vale
Rabbi Daniel Korobkin	Rabbi Yoseph Zaltzman	Rabbi Chaim Dovid Kulik
Rabbi Eliyahu Zrihen	Rabbi Baruch Lichtenstein	